Badanie pilotażowe nt. *Wpływu sztucznej inteligencji na model ryzyka audytu*

Scenariusz/kwestionariusz wywiadu strukturyzowanego

Wprowadzenie do rozmowy: Przedstawić cel badania.

Część 1. Metryczka *(wypełnia Ankieter) Do metodyki badań – charakterystyka respondentów*

1. **Imię i nazwisko** R24
2. **Stanowisko**

	Audytor/Biegły rewident
x	Dyrektor finansowy
	Nauczyciel akademicki
x	Inne, jakie: dyrektor finansowy i główny księgowy

3. **Sektor**

x	Sektor prywatny
	Sektor publiczny

4. **Doświadczenie zawodowe (liczba lat w zawodzie):** 15
5. **Stopień/tytuł naukowy (jeśli dotyczy):** mgr
6. **Lokalizacja /miejsce zamieszkania** *(miejsce zamieszkania - osoba fizyczna):*
   Miejscowość:
   Kod pocztowy:
   Województwo: lubelskie

Część 2. Pytania merytoryczne

Pytania:

7. **Czy do tej pory znane było Panu/Pani zagadnienie dotyczące wykorzystania algorytmów opartych na sztucznej inteligencji w programach finansowo-księgowych i/lub w audycie (procesie kontroli)?**

x	Tak
	Nie

8. **Czy Państwo wykorzystują algorytmy oparte na sztucznej inteligencji w programach finansowo-księgowych i/lub w audycie (procesie kontroli)?**

	Tak
x	Nie
	Nie dotyczy

Jeśli tak, proszę opisać dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie. *(free text)*

9. **Czy spotkał/a się Pan/Pani z problematyką badawczą/dyskusją dotyczącą związku między wykorzystaniem AI a ryzykiem audytu?**

[x] Tak
[ ] Nie

Jeśli tak, proszę opisać dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie. *(free text)*

Słyszałam, w takim kontekście, że to się dzieje i są wykorzystywane w kwestii przeprowadzania badań i przeprowadzania audytu w firmach. Wiem, że takie zjawisko istnieje, natomiast szczegółowo, jakby nie zapoznawałam się z tym zagadnieniem.

10. **Proszę ustosunkować się do następujących stwierdzeń:**

Wyszczególnienie	1 Zdecydowanie nie	2 Nie	3 Raczej nie	4 Nie mam zdania	5 Raczej tak	6 Tak	7 Zdecydowanie tak
Stosowanie przez audytora w procesie badania algorytmów/narzędzi opartych na sztucznej inteligencji wpływa na ryzyko audytu.				x			
Stosowanie przez klienta programów finansowo-księgowych opartych na sztucznej inteligencji wpływa na ryzyko audytu.				x			
Wyższe ryzyko audytu związane jest ze stosowaniem AI przez klienta					x		
Wyższe ryzyko audytu związane jest ze stosowaniem AI przez audytora					x		
W obu przypadkach ryzyko jest takie samo			x				

Proszę uzasadnić swoje stanowisko. (*free text)*

(*1-2) Ponieważ nie mam udokumentowanego wpływu, nie znam przypadku, żeby to się odbywało i żeby to miało miejsce. Więc trudno powiedzieć i w tej materii się nie wypowiem akurat.*
(3-5) Wydaje mi się, że po prostu klient to jest szersze spojrzenie na firmę i jeżeli on stosuje w firmie, wewnątrz w firmie szeroko audyt, ze spojrzeniem na całą firmę, to tutaj jakby nie jest dla mnie tożsame ryzyko audytu ze stosowaniem AI przez audytora. Wydaje mi się, że jeżeli mówimy o audycie, to on to robi wyrywkowo, więc jakby ma mniejsze spojrzenie na firmę i to nie wydaje mi się żeby to ryzyko było takie same w tych dwóch przypadkach.

11. **Proszę ustosunkować się do następujących stwierdzeń:**

Wyszczególnienie	1 Zdecydowanie nie	2 Nie	3 Raczej nie	4 Nie mam zdania	5 Raczej tak	6 Tak	7 Zdecydowanie tak
Stosowanie AI przez audytora i/lub klienta powinno wpływać na wysokość opłaty za audyt (wynagrodzenia za audyt)						x	
Stosowanie AI przez klienta powinno wpływać na wzrost wysokości opłaty za audyt						x	
Stosowanie AI przez audytora powinno wpływać na wzrost wysokości opłaty za audyt						x	

Proszę uzasadnić swoje stanowisko. (*free text)*

Myślę, że to jest jakieś dodatkowe narzędzie, które się stosuje przy badaniu w audycie i jakby dodatkowe narzędzie. I to na pewno jest dodatkowy nakład pracy, dodatkowa wiedza, dodatkowe kompetencje i tu na pewno ma to wpływ na końcowe wynagrodzenie, i ja myślę że jak najbardziej „tak".

12. **W naszej pracy proponujemy rozszerzenie klasycznego modelu ryzyka audytowego o ryzyko sztucznej inteligencji w następujący sposób:**

Audit Risk = Ryzyko nieodłączne x Ryzyko kontroli x Ryzyko przeoczenia x Ryzyko AI

gdzie: *Ryzyko AI = Ryzyko AI audytora x Ryzyko AI klienta*

Pytania do rozmowy:

12 a) Czy w Pani/Pana opinii takie rozszerzenie modelu jest uzasadnione? Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

To na pewno ma wpływ, bo jeżeli jest to dorzucone do tego, pomnożone, zwiększone o ryzyko sztucznej inteligencji, w tym wzorze będzie miał wpływ i będzie to ryzyko wzrastać w momencie dorzucenia tego ryzyka sztucznej inteligencji, tak to rozumiem. Więc myślę, że ma to wpływ, będzie miało wpływ na końcowy wynik ryzyka. Natomiast jestem ciekawa, czy to będzie uzasadnione i jak to będzie wyglądało w pracy, w takim finalnym, końcowym efekcie badania i czy to będzie miało zastosowanie. Tego nie wiem. Więc tutaj pewnie trzeba by było zebrać to w takiej faktycznej pracy audytorów takie wyniki i przeprowadzenia tego wzoru właśnie w praktyce. Tak to powiem. Myślę, że tak. Myślę, że to będzie miało uzasadnienie, jeżeli będzie to jak najbardziej stosowane podczas badania.

12 b) Czy według Pani/Pana wiedzy taki model (rozszerzony) jest już obecny w praktyce?

Nie wiem, być może tak. Ale wtedy w momencie, kiedy audytor stosuje i klient, jeżeli to jest wdrożone, wprowadzone w firmie. Natomiast z mojego doświadczenia wiem, że dużo jest firm, które tego nie stosują. To już jest myślę bardziej na najwyższym poziomie i myślę, że to już takie większe firmy, można powiedzieć korporacje, z dużym zaangażowaniem kapitału, to pewnie tam się dzieje. Natomiast mniejsze firmy standardowo, tak jak u nas tutaj w naszych tych lubelskich, bo gdzieś tam mamy kontakt, mam kontakt też, że ze znajomymi, to to myślę, że nie. Myślę, że to jest mało znane jeszcze zjawisko w firmach audytorskich i nie jest to też wdrażane w firmach, gdzie się przeprowadza badania.

12 c) *Jeśli odpowiedzi na powyższe pytania (jedno lub oba) były twierdzące, dodatkowe pytanie:* **Nasze badanie nie potwierdziło związku między wysokością wynagrodzenia biegłych rewidentów a stosowaniem sztucznej inteligencji przez klienta. Co może być tego przyczyną? *(free text)***

Zastanawiam się czy ten jakby dodatkowy element, który jest stosowany w firmie ma jakikolwiek wpływ. Być może, teraz pytanie, czy za małą grupę wzięliście do badań, być może grupa niewielka, może rozszerzyć, trzeba by było na inne kraje? No nie wiem, nie wypowiem się, bo trudno mi powiedzieć, jaka mogłaby być przyczyna tego. Być może rzeczywiście stosowanie sztucznej inteligencji nie ma wpływu na ryzyko badania tak audytorskiego. Być może tak.

13. Proszę uszeregować czynniki uwzględnione w zaprezentowanym modelu rozszerzonym według ważności - uwzględniając ich wpływ na ryzyko audytu, **przy założeniu, że 1 oznacza czynnik najbardziej istotny (najważniejszy), 5 – czynnik najmniej istotny. (Uszeregować od najważniejszego do najmniej istotnego).**

Czynnik	Ważność czynnika

	(1-5) Uszeregować od najważniejszego do najmniej istotnego
Ryzyko nieodłączne	1
Ryzyko kontroli	2
Ryzyko przeoczenia	3
Ryzyko AI audytora	5
Ryzyko AI klienta	4

Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. (*free text)*
Trudno powiedzieć, bo od dawna już, szczerze powiedziawszy z wykładów ze szkoły, ze studiów, gdzieś tam w głowie mam tę kolejności. I nie wiem właśnie jak ta kolejność powinna być uwzględniana i jakby w największym stopniu brana pod uwagę. Kolejność, po prostu chodzi o kolejności, samo to. Tak mi się to wzrokowo rzuca to w oko.

14. **Czy, i w jaki sposób przypisanie osobowości prawnej sztucznej inteligencji wpłynęłoby na proces oceny ryzyka badania?**
    Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

Teraz pytanie, kto wdraża tą AI. Bo jeżeli mówimy o sztucznej inteligencji, to już są narzędzia informatyczne, które wdrażają tą sztuczną inteligencję do firmy. Więc teraz jest pytanie kto i w jaki sposób jest to wdrożone do firmy. Bo wiadomo, że to każda firma ma inaczej przypisaną sztuczną inteligencję i inaczej to funkcjonuje w każdym przypadku. Trudno powiedzieć kto ma tę odpowiedzialność. Zastanawiam się głębiej w kwestii pani pytania. Wydaje mi się, że tu jest bardzo ważna kwestia w temacie samego wdrożenia i ukierunkowania tej sztucznej inteligencji i kto za to odpowiada przede wszystkim. Więc czy to jakby pełną odpowiedzialność stosowania tej sztucznej inteligencji bierze firma informatyczna, która to wdroży. I roszczenia jakiekolwiek, czy jakiekolwiek zgłoszenie trudności i złego stosowania tej sztucznej inteligencji, to roszczenie do nich. Bo przecież jest umowa, jest firma związana z tą firmą, i ta firma jest odpowiedzialna za wprowadzenie. Chyba że jest sztab ludzi, którzy są zatrudnieni i informatyków, którzy są wdrożeń i to oni rozwiązują takie aspekty, i czy jest to powiązane w procesie oceny ryzyka badania, czy ma to znaczenie? To jest pewnie szerokie pojęcie, szerokie zagadnienie i indywidualne zastosowanie. Natomiast myślę, kto to wdraża, kto stosuje, kto jest za to odpowiedzialny – bo mówimy o sztucznej inteligencji. Sztuczna inteligencja, to jest sztuczna inteligencja, a ktoś to prowadzi, ktoś to wdraża, więc tutaj bardziej w tym kierunku bym poszła.

15. **KNF, PANA, MF, PIBR, biegli, naukowcy - która grupa powinna ustrukturyzować dyskusję o ocenie ryzyka badania w środowisku sztucznej inteligencji? Dlaczego?**
    Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

Po trochu na pewno wszyscy. Dlatego, że to te zagadnienia i jeżeli mówimy o ryzyku badania, to dotyczy wszystkich tych instytucji tak naprawdę. Bo oni są odpowiedzialni za przeprowadzanie audytów różnorodnych i w różnych instytucjach, i prywatnych, i krajowych. Więc jak najbardziej wszyscy. Jeżeli będzie to popularne zjawisko, jest to popularne zjawisko, rozpoczyna się to i rozwija, to na pewno wszyscy. I to będzie jakby szło do przodu, to będzie się rozwijało.

16. **Czy jest coś, co chciałby/chciałaby Pan/Pani dodać/podkreślić w kwestii omawianej problematyki badawczej?** *(free text)*

Ciekawe temat. Trochę mniej znany dla mnie, jakby mniej siedzę w tym temacie głębiej. Jest to ciekawy temat, fajny. Myślę, że taki rozwojowy i fajnie, że państwo badacie takie zjawisko. I nawet jeżeli, jak się

okazało w trakcie tego wywiadu, jeżeli nie wychodzi ten związek państwu, to ja myślę, że to jest kwestia przebadania jeszcze szerszej grupy. I warto, myślę, że jeszcze nad tym się pochylać, nad tym zagadnieniem. Też nie wiem, jakie państwo czynniki braliście do tego wskaźnika tego powiązania. Tutaj też może trzeba by było zastanowić się nad tym, żeby zmodyfikować i popatrzeć jeszcze na to.